

U drobnych cebulek czasami trudno odróżnić piętękę od wierzchołka. Ważne jest jednak, by po posadzeniu cebuli jej piętka skierowana była do dołu, zaś wierzchołek ku górze.

Czas i głębokość sadzenia, odległość między cebulami

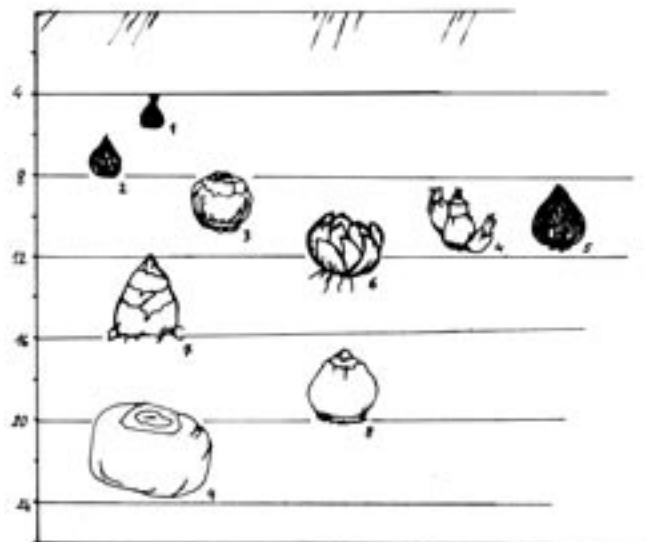
Rośliny cebulowe kwitnące wiosną sadi się najczęściej od IX do początku XI, by zdążyły się ukorzenić przed zamarznięciem gleby. Rośliny cebulowe kwitnące latem sadi się w III i IV. Warstwa gleby nad cebulą powinna być ok. 2 – 3 razy grubsza niż wynosi wysokość cebuli (np. cebulka o wysokości 4 cm powinna zostać zasadzona na głębokości 10 – 12 cm). Należy przestrzegać zalecanej odległości między roślinami, po to, by rośliny miały miejsce do rozwoju części nadziemnej i podziemnej oraz mogły pobierać wystarczającą ilość wody i substancji odżywczych (zob. tabela).

▲ Rośliny cebulowe posadzone razem z dwuletnimi – tulipany (*Tulipa*) i bratki (*Viola x wittrockiana*).

► Głębokość sadzenia cebul:

1. przebiśnieg (*Galanthus*), kosaciec (*Iris reticulata*), cebulica (*Scilla siberica*)
2. czosnek niedźwiedzi (*Allium ursinum*), hiacyntowiec (*Hyacinthoides*), szafirek (*Muscari*)
3. hiacynt (*Hyacinthus*)
4. narcyz (*Narcissus*)
5. tulipan (*Tulipa*)
6. lilia (*Lilium*)
7. eukomis (*Eucomis bicolor*)
8. galtonia (*Galtonia*)
9. szachownica (*Fritillaria imperialis*)

Pielęgnacja podczas wegetacji

By zapewnić roślinom optymalne warunki w okresie wzrostu i spoczynku, musimy o nie regularnie dbać.

Podlewanie

Roślinom należy zapewnić wystarczającą ilość wody. Rośliny, które kwitną wiosną, potrzebują wody jesienią, po to, by się dobrze ukorzeniły, a także wiosną podczas kielkowania i tworzenia nowych cebul. Podlewanie nie jest wtedy na ogół konieczne, gdyż roślinom wystarczają opady naturalne. Jeśli jednak wiosna jest sucha, gleba lekka i łatwo wysychająca, albo gdy pielęgnujemy małe cebulki przybyszowe, musimy je od czasu do czasu podlewać. Regularnego podlewania wymagają natomiast rośliny posadzone w pojemnikach. Rośliny cebulowe, które sadi się wiosną, dobrze jest w razie niewystarczających opadów podczas wegetacji stale podlewać aż do zakończenia kwitnienia.

Należy uważać, by wskutek podlewania nie zostały uszkodzone kwiaty.

Nawożenie

Do właściwego rozwoju roślin cebulowych konieczne są odpowiednie substancje odżywcze. Przed sadzeniem cebul powinniśmy przeprowadzić tzw. nawożenie podstawowe. W tym celu do gleby dodajemy dobrze rozłożony kompost lub torf (by dostarczyć materii organicznej) oraz nawóz wieloskładnikowy. Można też zastosować nawóz stworzony specjalnie dla roślin cebulowych, złożony z torfu i nawozu mineralnego. W pierwszej połowie wegetacji rośliny cebulowe przyjmują przede wszystkim azot potrzebny do wzrostu zielo-

Tulipany o żółto-czerwonych prążkowanych kwiatach są zaatakowane przez chorobę wirusową o nazwie pstrość tulipana. ►

nych części roślin – zużywają go najczęściej podczas powstawania liści i pązków. Do gleby możemy go dostarczyć za pomocą jednoskładnikowych nawozów azotowych (np. saletry) lub nawozów kilkuskładnikowych z przewagą azotu. Podczas wegetacji roślinom powinno się zapewnić średnio 13 g czystego azotu na 1 m² (jeśli nawóz zawiera np. 20% azotu, to do gleby należy wprowadzić 65 g danego nawozu.) Dana ilość powinna być podawana stopniowo, co najmniej w dwóch dawkach. Pierwszą dawkę stosuje się w okresie kielkowania liści, drugą 3 – 4 tygodnie później. Granulki nawozu należy delikatnie wymieszać z ziemią; nie powinny pozostawać na liściach, by nie doszło do ich uszkodzenia. Jeśli rośliny cebulowe są sadzone razem z innymi roślinami, to lepiej jest użyć nawozu ciekłego lub łatwo rozpuszczalnego w wodzie.

Gdy rośliny zaczynają kwitnąć, zwiększa się ich zapotrzebowanie na fosfor i potas konieczne do tworzenia kwiatów i dojrzewania cebul. Podczas wegetacji na 1 m² powierzchni upraw powinno się dostarczyć 10 g fosforu i 20 g potasu. Potas i fosfor można podać

▲ **Usuwanie zalążni po przekwitnięciu tulipana (tutaj wykonane późno, gdy zalążnia jest już w pełni rozwinięta).**

roślinom jednorazowo, w okresie tworzenia się pączków. Sposób nawożenia jest taki sam jak w przypadku azotu. W sprzedaży są nawozy przeznaczone dla roślin cebulowych, które oprócz podstawowych substancji odżywczych zawierają także istotne mikropierwiastki.

Ochrona

Podczas wegetacji należy uważnie obserwować rośliny i usuwać egzemplarze zaatakowane przez choroby grzybowe i wirusowe, wrywając je z cebulą i wyrzucając do śmietnika. Zasady ochrony roślin przed chorobami i szkodnikami zostały szczegółowo omówione dalej.

Rośliny mające wysokie pędy kwiatowe, duże kwiatostany albo duże ciężkie kwiaty należy podeprzeć pojedynczymi palikami z drewna, bambusa, metalu itp. Paliki należy umieścić przy roślinach już podczas sadzenia, gdyż podczas późniejszego ich wbijania często dochodzi do uszkodzenia cebul. Do roślin posadzonych w grupie lub rosnących w kępach oraz wytwarzających duże kwiatostany odpowiednie są podpórki o okrągłym kształcie, instalowane nad roślinami dopiero w okresie ich wzrostu.

Jeśli nie planujemy rozmnażania roślin cebulowych z nasion, to dobrze jest po przekwitnięciu usunąć zalążnie, by rośliny nie

▲▼ **Podczas przemysłowej uprawy roślin cebulowych kwiaty usuwa się tuż po rozkwitnięciu, by ułatwić rozwój cebulom; kwiaty te wykorzystuje się w Holandii do przyozdabiania pojazdów podczas słynnych parad kwiatów.**

◀ **Kępa kwitnących tulipanów (*Tulipa kaufmanniana*).**

marnowały energii na tworzenie nasion. Nie usuwa się ich u drobnych roślin cebulowych oraz niektórych rodzajów czosnku, których zalążnie są bardzo dekoracyjne.

Pewne gatunki roślin cebulowych wymagają okrycia gleby, które zimą ma chronić cebule przed mrozem lub nadmierną wilgocią. Tę funkcję dobrze spełnia warstwa torfu, liści lub słomy. Warstwę ochronną należy koniecznie usunąć przed rozpoczęciem wegetacji roślin. Jako osłonę przed wilgocią można zastosować folię i deski lub pojemniki z materiału nieprzepuszczającego wody. Małe powierzchnie można też przykryć szkłem. Niektóre rośliny wymagają ochrony przed wilgocią nie tylko w zimie, ale także po przekwitnięciu, by mogły zakończyć wegetację.

Zbieranie cebul

Dlaczego zbieramy cebule?

Cebule wyjmujemy z gleby, ponieważ:

1. chcemy je rozmnożyć lub przesadzić w inne miejsce,
2. potrzebujemy je ochronić przed mrozem i wilgocią – np. *Calochortus*, galtonia.
3. poprawia to ich witalność i stan zdrowia – np. tulipan, hiacynt, lilie. Te rośliny należy regularnie przesadzać, ponieważ jeśli pozostają dłużej na jednym miej-

Jeżeli podczas zbioru cebul znajdziemy egzemplarze z widocznymi oznakami chorób i szkodników, musimy je od razu usunąć. Takie cebule wyrzucamy do śmietnika, nigdy nie na kompost!

▲ **Roczny cykl życia narcyza (*Narcissus*).**

▲ **Roczny cykl życia tulipana (*Tulipa*).**

Hippeastrum zwartnica

Rodzina *Amaryllidaceae*
(amarylkowate)

Nazwa rodziny to połączenie greckich wyrazów *hippeos* – rycerz, jeździec, koń oraz *astron* – gwiazda.

 Występowanie 80 gatunków tego rodzaju występuje w górach, sawanach i lasach Ameryki Południowej.

 Opis Rośliny osiągają wysokość 30-100 cm i kwitną praktycznie przez cały rok. Ze stosunkowo dużej kulistej cebuli wyrastają równowąskie liście i pęd kwiatowy z 1-6 lejkowatymi kwiatami koloru białego, różowego i czerwonego. Uprawia się krzyżówki gatunków naturalnych pod nazwą *Hippeastrum* – mieszańce; charakteryzują się one dużymi kwiatami w odcieniach barw podstawowych. Rozkwitają najczęściej zimą i wiosną (XII-IV).

 Uprawa Zwartnica nie jest mrozoodporna i uprawia się ją wyłącznie jako roślinę pokojową. Cebulę sadzimy do pojemnika w okresie, kiedy zaczyna kiełkować (I-III), na takiej głębokości, by jej wierzchołek

Hippeastrum 'Flamengo'. ▲

nico wystawał nad podłoże. Substrat podlewamy. Doniczkę stawiamy w jasnym i ciepłym (20°C) miejscu w spokoju. Najpierw wyrasta pęd kwiatowy, a po nim liście. Po przekwitnięciu roślinę co tydzień nawozimy, by wyrosło jak największe liście. Latem pojemnik z rośliną można wystawić na balkon lub do ogrodu. Pod koniec IX ograni-

niczamy podlewanie, liście wędzną, a cebulę wraz z doniczką stawiamy w suchym pomieszczeniu, w którym temperatura wynosi 5-15°C. Liście większości odmian nie usychają całkowicie, dlatego należy je odciąć przed przechowaniem cebul. Cebule można pozostawić w pojemniku bez przesadzania przez 3-4 lata.

 Rozmnażanie Roślina tworzy cebulki przybyszowe, ale można ją także rozmnażać z nasion. Siewki kwitną po 3-4 latach.

◀ *Hippeastrum* – cebula.

Hyacinthoides hispanica
– kwiatostan. ▶

Hyacinthoides cebulica, endymion

Rodzina *Liliaceae* (liliowate)

Nazwa Greckie słowo *hyacinthoides* oznacza „podobny do hiacynta”. Rodzaj ten długo zaliczano do rodzaju *Scilla*.

 Występowanie Trzy rodzaje tego gatunku rosną w Europie i północnej Afryce. W ogrodach są uprawiane:

Hyacinthoides hispanica (cebulica hiszpańska) występuje w Hiszpanii, Portugalii i południowo-zachodniej Francji. Z płaskiej cebuli o Ø 6 cm wyrastają wąskie liście i pęd

z gronem dzwonkowatych kwiatów. Roślina osiąga wysokość 25-35 cm. Niebieskie i niebieskofioletowe, a niekiedy białe lub różowe kwiaty rozkwitają na przełomie IV i V.

Hyacinthoides non-scripta (endymion zwisły) występuje w Hiszpanii, Anglii i wschodnich Niemczech. Jego cebule są okrągłe, żółtozielone. Dorasta do 30 cm. Liście są węższe niż u *H. hispanica*, z charakterystyczną rynienką. Pierwotny gatunek naturalny miał wydłużone, dzwonkowate, niebieskofioletowe kwiaty; uprawia się odmiany niebieskie, różowe i białe. Kwitnie w V.

 Uprawa Cebule sadzimy w IX na głębokości 8-10 cm w próchnicznej, umiarkowanej wilgotnej i żyznej glebie, najlepiej w półcieniu. Mogą pozostać na jednym stanowisku przez wiele lat. Jeśli istnieje konieczność ich przesadzenia, wykopujemy je po

◀ *Hyacinthoides hispanica*.

skurczeniu i od razu sadzimy na nowym stanowisku. By nie wyschły, muszą być przechowywane w wilgotnym torfie.

 Rozmnażanie Łatwo rozmnażają się przez cebule przybyszowe i samosiew.

▲ *Hyacinthoides hispanica* – odmiana o różowych kwiatach.

 Zastosowanie Cebulice sadzimy pod drzewami liściastymi i krzewami albo w zacienionych partiach rabat bylinowych. Mogą być wykorzystywane na kwiaty cięte.